

Cognitieve communicatieproblemen

Informatie
voor patiënten

Deze folder is voor patiënten met cognitieve communicatieproblemen en de omgeving van deze patiënten. Er wordt uitleg gegeven over hoe het komt dat iemand cognitieve communicatieproblemen krijgt. Ook wordt aangegeven hoe cognitieve communicatieproblemen zich laten zien en wat de logopedist kan doen. Verder wordt beschreven wat u zelf kunt doen om de communicatie te verbeteren.

Communicatie

Communiceren is een idee of gedachte verwoorden tot een boodschap en deze proberen over te brengen naar de gesprekspartner. We doen dit op verschillende manieren. De gemakkelijkste en snelste manier is door het gebruik van taal. Praten, het vinden van de juiste woorden, begrijpen, lezen, schrijven en gebaren maken zijn onderdelen van ons taalgebruik. Wij gebruiken dit zonder erbij na te denken, het gaat automatisch.

Wat zijn cognitieve communicatieproblemen?

Taal en cognitie zijn met elkaar verbonden. Cognitie is het vermogen om te leren. Wanneer de cognitie op een van de vlakken is beschadigd, kan dit invloed hebben op de communicatie. Doordat het taalsysteem bij cognitieve communicatiestoornissen nog goed werkt, kunnen de problemen aan het begin minder opvallen. De communicatie verloopt alleen niet meer zoals eerst. De patiënt is zich niet altijd bewust van de problemen, die zich op verschillende manieren kunnen laten zien. Problemen in de communicatie kunnen mogelijk pas later duidelijk worden, wanneer dagelijkse bezigheden en/of werkzaamheden weer worden opgepakt. Als mensen in de omgeving niet op de hoogte zijn van de cognitieve communicatiestoornissen kan dit miscommunicaties veroorzaken.

Verschillende communicatieproblemen

De communicatieproblemen kunnen zich op verschillende manieren te zien zijn:

- Verandering in het spreken & beschrijven
 - Moeite om te spreken met de juiste melodie, ritme en intonatie.
 - Moeten zoeken naar woorden.
 - Veel woorden nodig hebben om informatie over te brengen, moeilijk tot de kern kunnen komen.
 - Maken van ongepaste opmerkingen.
 - Moeite met onder woorden brengen.
- Gesprek volgen
 - Moeite hebben met het volgen van een 1-op-1 gesprek.
 - Moeite hebben met het volgen van een groepsgesprek.
 - Moeite hebben met het volgen van een gesprek in een luidruchtige omgeving.
 - Moeite met het wisselen van onderwerp of het scheiden van hoofd- en bijzaken.

- Moeite hebben met het hebben van grapjes of figuurlijke betekenissen in de taal (bijvoorbeeld 'die vlieger gaat niet op', in dit voorbeeld gaat het niet letterlijk om een vlieger).
- **Gespreksvaardigheden**
 - Gesprekspartner minder vaak aankijken dan vroeger.
 - Problemen met begrijpen van intonatie en gezichtsuitdrukkingen (hierdoor kan een beleefde vraag als een bevel worden opgevat) en het gebruiken hiervan.
 - Iemand niet uit laten praten en aan het woord blijven.
 - Minder interesse tonen in gesprekspartner.
 - Moeite hebben met samenhang en volgorde van een verhaal.
 - Moeite hebben met goed organiseren van informatie.
 - Moeite hebben met de eerste stap zetten tot praten.
 - Niet geschikt reageren op wat iemand zegt of vraagt.
 - Vaker in herhaling vallen.
- **Problemen in het gebruik van andere vormen van communicatie**
 - Verhaallijn van een tekst niet goed kunnen volgen.
 - Meer moeite hebben met het voeren van een telefoongesprek.
 - Moeite om samenhang in een tekst te herkennen.
 - Bij schrijven kan er sprake zijn van weglating of verdubbeling van letters.

Verder kan de communicatie gestoord worden door een vertraagde informatieverwerking, verminderd geheugen en/of verandering van emoties.

Logopedie

De logopedist kan door middel van vragenlijsten, observaties en een taalonderzoek met de patiënt en/of de directe omgeving in kaart brengen welke problemen er bij de patiënt zijn op het gebied van de communicatie. Op basis van deze informatie kan de logopedist adviezen geven aan de patiënt en omgeving om de communicatie te verbeteren.

Algemene adviezen

- Neem de tijd voor een gesprek, ga zitten en maak oogcontact.
- Verminder omgevingsgeluid. Sluit de deur, zet radio/televisie uit.
- Breng een boodschap zo duidelijk mogelijk over. Probeer figuurlijk taalgebruik te vermijden.
- Breng een duidelijke structuur aan in een gesprek. Probeer niet van onderwerp te wisselen. Geef bijvoorbeeld aan het begin het onderwerp van het gesprek aan en rond het onderwerp duidelijk af voordat u aan een nieuw gespreksonderwerp begint.
- Wees eerlijk en laat het de patiënt weten als u het niet begrijpt.
- Probeer geen kritiek te geven, maar probeer de ander in de juiste richting te sturen.
- Schrijf belangrijke afspraken of gespreksonderwerpen op. Doe dit op een plek waar het voor de patiënt makkelijk terug te vinden is.
- Houd in gedachten dat de communicatieproblemen worden veroorzaakt door de hersenbeschadiging en niet omdat de patiënt niet geïnteresseerd of onwillig is.

Adres en telefoonnummer

Canisius Wilhelmina Ziekenhuis
Weg door Jonkerbos 100
6532 SZ Nijmegen

Afdeling logopedie (C18)
Telefoon (024) 365 84 80

Website: www.logopedie.cwz.nl